

El sector agroalimentari comença a superar l'ensopegada del 2024

L'Informe Sectorial Agroalimentari 2024, publicat a l'octubre, ofereix un repàs exhaustiu dels principals indicadors d'activitat del sector agroalimentari espanyol i confirma la reactivació del sector primari el 2024. Aquesta recuperació ha estat impulsada per la moderació dels costos de producció i per una esperançadora millora en les condicions meteorològiques, la qual, a més a més, ens permet ser relativament optimistes de cara a la campanya 2024-2025. Sense valorar l'impacte que la DANA del final d'octubre sobre el llevant peninsular hagi pogut tenir sobre la producció agrària de la regió,¹ esperem que la tendència positiva del sector es consolidi en els propers trimestres, tot i que continuarà molt condicionada per l'evolució dels costos i per la millora de la situació de sequera.²

El sector primari alleugereix els llastos dels últims anys

El sector ha deixat enrere el període de deteriorament significatiu registrat entre el final del 2021 i la primera meitat del 2023, marcat per unes condicions meteorològiques adverses i per un augment dels costos de producció, a causa, en gran part, de la guerra a Ucraïna. En l'acumulat entre el 1T i el 3T 2024, el valor afegit brut (VAB) del sector primari va créixer el 7,7% i va superar amb escreix el creixement del conjunt de l'economia (el 3,0%). Malgrat aquesta millora, el VAB del sector es troba encara el 5,5% per sota del nivell del 4T 2019 i queda lluny de recuperar el seu pes en el conjunt de l'economia (el 2,6%, en relació amb el 3,0% del 2015-2019).

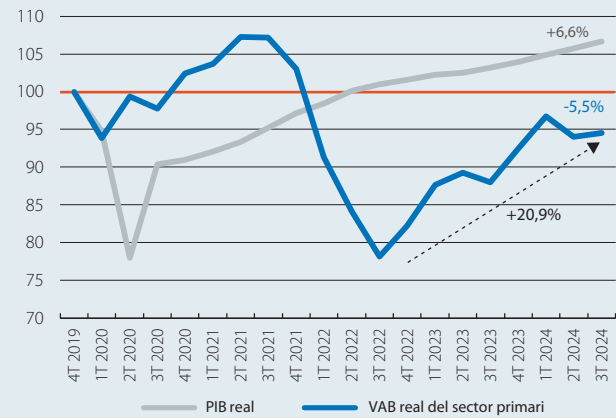
Un dels factors clau en la recuperació del sector ha estat la moderació dels costos de producció: els preus pagats pels agricultors han caigut el 18% des dels màxims assolits cap a la meitat del 2022, tot i que romanen més del 20% per damunt dels nivells del 2019 (vegeu el primer gràfic). Les majors correccions des dels màxims es produeixen en els costos energètics, en els fertilitzants i, amb menys intensitat, en els pinsos, que és la partida amb més pes en els consums intermedis del sector (representa al voltant del 55% del total). A més a més, tot fa pensar que aquesta tendència es mantindrà en els propers mesos: els mercats internacionals de productes energètics i de primeres matèries agrícoles apunten a una estabilitat dels preus o,

1. Les nostres estimacions preliminars, utilitzant dades del cens agrari del 2020, assenyalen que la meitat de la superfície agrària útil de la província de València estaria afectada. Tenint en compte l'especialització productiva de les comarques afectades, l'oferta de cítrics (el 28% del total nacional) i de fruites tropicals (el 18%) es podria veure greument reduïda.

2. Les xifres dels indicadors d'activitat i de preus que apareixen en aquest article estan actualitzades fins a l'última dada disponible en el moment de redactar aquest Informe Mensual. Per tant, les dades difereixen lleugerament de les que apareixen a l'Informe Sectorial Agroalimentari 2024, que es va tancar el 27 de setembre del 2024.

Espanya: VAB real del sector primari

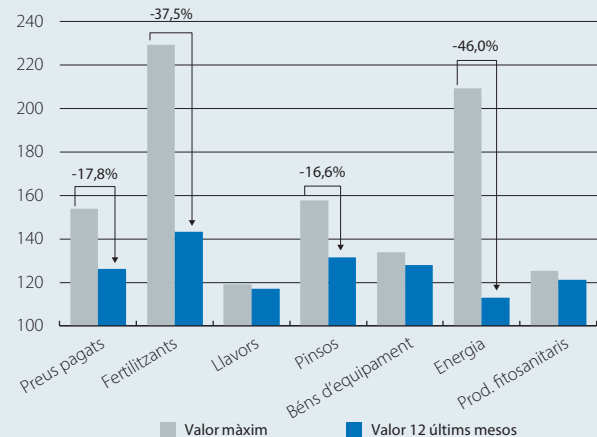
Índex (100 = 4T 2019)

Font: CaixaBank Research, a partir de dades de l'INE.

Espanya: costos de producció del sector primari

Índex (100 = 2019)

Nota: Última dada disponible del juliol del 2024.

Font: CaixaBank Research, a partir de dades del MAPA.

fins i tot, a una lleugera tendència descendent. Així i tot, tenint en compte factors sensibles com el clima o la geopolítica, els riscos es mantenen esbiaixats a l'alça.

La sequera ha estat l'altre factor clau en el comportament de la producció agrícola en els últims anys. El 2023, la producció vegetal va tornar a caure (el 12,2%) i va fer-ho amb més força que en altres grans productors europeus. Els productes més afectats van ser els cultius de secà, com l'oli d'oliva (el -58,6%), els cereals (el -34,8%) i el vi i el most (el -21,1%). Des de mitjan 2023, s'observa una millora esperançadora en la situació de sequera, amb una reducció del territori afectat, de manera que s'espera que la producció vegetal millori el 2024. En la mitjana de l'any fins al setembre, al voltant del 13% del territori estava afectat per la sequera, en comparació amb el 35%-45% de la segona meitat del 2022.

La moderació gradual dels llastos dels anys anteriors és clau per a la millora que ja s'observa i que alimenta les perspectives favorables per a la campanya 2024-2025. S'espera que la producció de cereals s'incrementi el 88% en relació amb la campanya anterior i que la producció de raïm per a most i vi ho faci el 17%. També han millorat de manera significativa les perspectives per a l'oli d'oliva, on s'anticipa un repunt pròxim al 50% de la producció en relació amb l'última campanya.

Per la seva banda, la indústria agroalimentària espanyola també ha començat a reactivar-se després de dos anys de deteriorament provocats per l'increment dels costos de producció i dels *inputs*. Des del començament d'enguany fins a l'agost, la producció industrial va créixer l'1,4% interanual (primer augment des del 2021), gràcies a la moderació en el creixement dels costos de producció, sobretot en energia i en fertilitzants. No obstant això, la fabricació de begudes va caure el 4,2% en el mateix període i es va corregir després d'un fort repunt el 2021 i el 2022.

La inflació dels aliments dona un respir a les famílies

En els últims anys, el repunt en els costos de producció de la indústria alimentària s'ha traslladat, en gran part, als preus que paga el consumidor final. Així, la inflació dels aliments va assolir un màxim al febrer del 2022 (el 16,7%) i després va iniciar una tendència clara de moderació, fins a situar-se en l'1,6% al setembre del 2024. En qualsevol cas, l'augment acumulat per la inflació dels aliments des del 2019 (el 32%) ha representat un esforç significatiu per a les butxaques de les llars espanyoles: la despesa en alimentació va acumular el 26% de la despesa total de les famílies el 2023, en relació amb el 23,4% del 2019, la qual cosa va comportar la reducció d'altres partides de despesa.³

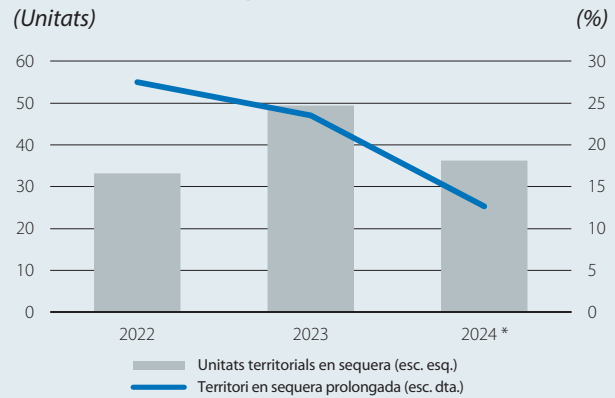
La bona salut de les exportacions agroalimentàries

Les exportacions agroalimentàries han mostrat una notable recuperació el 2024, amb un creixement del 4,6% en volum (després de dos anys de caigudes) i del 6,7% en valor en l'acumulat entre el gener i l'agost. El sector agroalimentari ha mantingut un superàvit comercial significatiu des del 1996, un dels més elevats entre tots els sectors econòmics. Durant el primer semestre del 2024, aquest superàvit va assolir l'1,1% del PIB, una xifra molt elevada, superada, només, pels extraordinaris registres del 2020 i del 2021, marcats per la pandèmia.

La diversificació de les destinacions exportadores i la millora en la producció han estat factors clau en aquesta recuperació. Les principals destinacions de les exportacions agroalimentàries espanyoles inclouen països de la

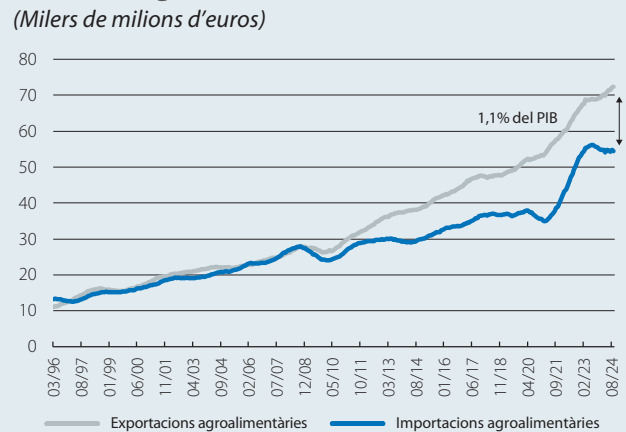
3. Per a una anàlisi en profunditat del comportament recent de la inflació dels aliments i de l'impacte sobre la despesa en alimentació per part de les llars a Espanya, vegeu l'article «El preu dels aliments comença a donar un respir», a l'*Informe Sectorial Agroalimentari 2024*.

Espanya: unitats territorials en situació de sequera prolongada

Notes: * Dades del 2024 fins al setembre. Les unitats territorials en sequera són àrees definides pel MITECO per gestionar i per monitorar la sequera a Espanya. Font: CaixaBank Research, a partir de dades del MITECO.

Espanya: exportacions i importacions del sector agroalimentari

Font: CaixaBank Research, a partir de dades de DataComex.

UE, però el sector ha aconseguit de forma gradual diversificar-se cap a mercats emergents d'Àsia i de l'Amèrica Llatina, la qual cosa li ha permès trampejar els múltiples desafiaments als quals s'ha enfrontat en els últims anys.⁴

Pedro Álvarez Ondina

4. L'article «La bona salut de les exportacions agroalimentàries espanyoles», a l'*Informe Sectorial Agroalimentari 2024*, fa una anàlisi detallada de les exportacions agroalimentàries del sector espanyol.